Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
EVGENIJA TANCHEVA,
predstavljeni 10. decembra 2020[1]

Zadeva C-416/20 PPU

TR,
ob udeležbi
Generalstaatsanwaltschaft Hamburg

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (višje deželno sodišče v Hamburgu, Nemčija))

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Okvirni sklep 2002/584/PNZ – Evropski nalog za prijetje in postopki predaje med državami članicami – Člen 4a – Razlogi za fakultativno neizvršitev – Direktiva (EU) 2016/343 – Člena 8 in 9 – Pravica biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku – Beg kazensko preganjane osebe)

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na izvršitev dveh evropskih nalogov za prijetje ter na vlogo sodišč odreditvene države članice (v obravnavani zadevi romunskih sodišč) in sodišč izvršitvene države članice (v obravnavani zadevi nemških sodišč) v okviru nadzora, ali odreditvena država članica spoštuje Direktivo (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku[2]. Z njim se postavlja vprašanje, ali morajo pravosodni organi izvršitvene države članice zavrniti izvršitev evropskega naloga za prijetje, ker odreditvena država članica krši pravice, ki jih ima zadevna oseba na podlagi Direktive 2016/343.

2. Obravnavana zadeva se nanaša na romunskega državljana, ki je bil obsojen zaradi različnih kaznivih dejanj, storjenih v Romuniji. Romunska sodišča so v tem okviru izdala tri evropske naloge za prijetje, da bi zagotovila njegovo prijetje in predajo s strani nemških organov z namenom, da bi se v Romuniji izvršile zaporne kazni, ki so mu bile naložene na podlagi navedenih obsodb. Vprašanje, predloženo Sodišču, zadeva dva od teh treh nalogov za prijetje in se natančneje nanaša na vprašanje, ali je zakonitost predaje osebe, pridržane na podlagi določb Okvirnega sklepa Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami[3], kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom Sveta 2009/299/PNZ z dne 26. februarja 2009[4] (v nadaljevanju: Okvirni sklep 2002/584), odvisna od tega, ali odreditvena država članica, v tem primeru Romunija, spoštuje določbe Direktive 2016/343 ter zlasti člena 8 in 9 te direktive.

3. Ugotovil sem, da upoštevni predpisi zakonodaje Evropske unije o temeljnih pravicah ne določajo, da bi moralo predložitveno sodišče zavrniti izvršitev nalogov za prijetje iz postopka v glavni stvari v skladu z določbami Okvirnega sklepa 2002/584. Direktiva 2016/343 tega položaja ne spreminja.

1 Jezik izvirnika: angleščina.
2 UL 2016, L 65, str. 1.
3 UL 2002, L 190, str. 1.
4 UL 2009, L 81, str. 24.

I. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Okvirni sklep 2002/584

4. V uvodnih izjavah 1, 5, 6 in 10 Okvirnega sklepa 2002/584 je navedeno:

„(1) Po zaključkih Evropskega sveta iz Tampereja 15. in 16. oktobra 1999 in zlasti točke 35 teh zaključkov je treba med državami članicami odpraviti uradni postopek izročitve oseb, ki so po izrečeni končni sodbi na begu pred zakonom, in skrajšati postopek izročitve oseb, ki so osumljene kaznivega dejanja.

[…]

(5) […] Nadalje uvedba novega poenostavljenega sistema predaje osumljenih ali obsojenih oseb zaradi kazenskega pregona ali izvršitve kazni omogoča, da se odpravijo sedaj zapleteni in zamudni postopki izročitve. […]

(6) Evropski nalog za prijetje, kot ga predvideva ta okvirni sklep, je na področju kazenskega prava prvi konkretni ukrep izvajanja načela medsebojnega priznavanja, o katerem je Evropski svet navedel, da je ‚temeljni kamen' pravosodnega sodelovanja.

[…]

(10) Mehanizem evropskega naloga za prijetje temelji na visoki stopnji zaupanja med državami članicami. Njegovo izvajanje se lahko zaustavi samo v primeru resnih in nenehnih kršitev načel iz člena 6(1) [EU] ene od držav članic, ki jih ugotovi Svet na podlagi člena 7(1) [EU] s posledicami, navedenimi v členu 7(2)[EU].

[…]“

5. Člen 1 Okvirnega sklepa 2002/584, naslovljen „Opredelitev evropskega naloga za prijetje in obveznost njegove izvršitve“, določa:

„1. Evropski nalog za prijetje je sodna odločba, ki jo izda država članica z namenom prijetja in predaje zahtevane osebe s strani druge države članice z namenom uvesti kazenski postopek ali izvršiti kazen zapora ali ukrep, vezan na odvzem prostosti.

2. Države članice izvršijo vsak evropski nalog za prijetje na osnovi načela medsebojnega priznavanja in v skladu z določbami tega okvirnega sklepa.

3. Ta okvirni sklep ne spreminja obveznosti, ki izhajajo iz spoštovanja temeljnih pravic in temeljnih pravnih načel iz člena 6 [EU].“

6. V členu 3 Okvirnega sklepa je navedenih več „razlogov za obvezno neizvršitev“ evropskega naloga za prijetje. Glede na dejansko stanje, kot ga je predstavilo predložitveno sodišče, se za obravnavano zadevo ne uporablja nobeden od teh razlogov. V členu 4 Okvirnega sklepa je navedenih več „razlogov za fakultativno neizvršitev“ evropskega naloga za prijetje. Tudi ti razlogi se za obravnavano zadevo ne uporabljajo.

7. Preden je bil Okvirni sklep 2002/584 spremenjen z Okvirnim sklepom 2009/299, je vseboval določbo, in sicer člen 5(1), ki je določal, da če je evropski nalog za prijetje izdan zaradi izvršitve kazni ali ukrepa, vezanega na odvzem prostosti, ki ju odreja sodna odločba, izrečena v odsotnosti, in če zahtevana oseba ni bila osebno pozvana na obravnavo ali ni bila kako drugače obveščena o datumu in kraju obravnave, se oseba lahko preda pod pogojem, da odreditvena država članica zajamči, da bo oseba lahko zaprosila za ponovno obravnavo v odreditveni državi članici, kjer bo lahko navzoča pri sojenju. Člen 5(1) je bil črtan z Okvirnim sklepom 2009/299, s katerim je bil uveden nov člen 4a v zvezi s problematiko odločb, izdanih v odsotnosti.

8. V uvodni izjavi 1 Okvirnega sklepa 2009/299 je navedeno:

„Pravica obtoženca, da je osebno navzoč na sojenju, je zagotovljena s pravico do poštenega sojenja iz člena 6 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin[5], kakor jo razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice. Prav tako je Sodišče določilo, da pravica obtoženca do tega, da je osebno navzoč na sojenju, ni absolutna ter da se lahko obtoženec pod nekaterimi pogoji po lastni volji izrecno ali molče, vendar nedvoumno, odpove tej pravici.“

9. Člen 4a Okvirnega sklepa 2002/584, naslovljen „Odločbe, izdane na podlagi sojenja, na katerem zadevna oseba ni bila osebno navzoča“, določa:

„1. Izvršitveni sodni organ lahko prav tako zavrne izvršitev evropskega naloga za prijetje, ki je bil izdan za izvršitev zaporne kazni ali ukrepa, ki vključuje odvzem prostosti, če oseba ni bila osebno navzoča na sojenju, ki se je zaključilo z odločbo, razen če je v evropskem nalogu za prijetje navedeno, da je bila oseba v skladu z dodatnimi procesnimi zahtevami, določenimi v nacionalnem pravu odreditvene države članice:

(a) pravočasno:

   (i) osebno povabljena in tako obveščena o predvidenem datumu in kraju sojenja, ki se je zaključilo z odločbo, ali če je bila zadevna oseba dejansko kako drugače uradno obveščena o predvidenem datumu in kraju sojenja, in sicer tako, da je mogoče nedvoumno sklepati, da je bila ta oseba seznanjena z načrtovanim sojenjem,

   in

   (ii) obveščena, da se odločba lahko izreče, če se sojenja ne udeleži,

   ali

(b) je bila seznanjena z načrtovanim sojenjem in je pooblastila pravnega zastopnika, ki ga je imenovala sama ali ga je imenovala država, da jo zastopa na sojenju, in jo je ta zastopnik na sojenju dejansko zastopal,

[…]“

5 Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisana v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP).

2. Direktiva (EU) 2016/343

10. V uvodnih izjavah 9, 33, 35, 44 in 47 Direktive 2016/343 je navedeno:

„(9) Namen te direktive je okrepiti pravico do poštenega sojenja v kazenskem postopku z določitvijo skupnih minimalnih pravil glede nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in pravice biti navzoč na sojenju.

[…]

(33) Pravica do poštenega sojenja je eno od osnovnih načel v demokratični družbi. Pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, temelji na navedeni pravici in bi morala biti zagotovljena po vsej Uniji.

[…]

(35) Pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, ni absolutna. Osumljene ali obdolžene osebe bi morale imeti možnost, da se pod nekaterimi pogoji izrecno ali molče, vendar nedvoumno, odpovejo tej pravici.

[…]

(44) Načelo učinkovitosti prava EU zahteva, da države članice uvedejo ustrezna in učinkovita pravna sredstva v primeru kršitve pravice, ki jo posameznikom podeljuje pravo Unije. Učinkovito pravno sredstvo, ki je na voljo v primeru kršitve pravic, določenih s to direktivo, bi moralo, kolikor je mogoče, učinkovati tako, da se osumljena ali obdolžena oseba vrne v položaj, v katerem bi bila, če do kršitve ne bi prišlo, z namenom varstva pravice do poštenega sojenja in pravic obrambe.

[…]

(47) Ta direktiva podpira temeljne pravice in načela, kot so priznani z Listino [Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina)] ter EKČP, vključno s […] pravico do […] poštenega sojenja, domnevo nedolžnosti in pravicami obrambe. Upoštevati bi bilo treba zlasti člen 6 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), v skladu s katerim Unija priznava pravice, svoboščine in načela iz Listine in v skladu s katerim temeljne pravice, kakor jih zagotavlja EKČP in kakor izhajajo iz ustavnega izročila, skupnega državam članicam, predstavljajo splošna načela prava Unije.“

11. Člen 1 Direktive 2016/343, naslovljen „Predmet urejanja“, določa:

„Ta direktiva določa skupna minimalna pravila o:

[…]

(b) pravici biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku.“

12. Člen 8 Direktive 2016/343, naslovljen „Pravica biti navzoč na sojenju“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče na svojem sojenju.

2. Države članice lahko določijo, da lahko sojenje, na podlagi katerega se lahko izda odločba, s katero se ugotovi, ali je osumljena ali obdolžena oseba kriva ali nedolžna, poteka brez navzočnosti te osebe, če:

(a) je bila osumljena ali obdolžena oseba pravočasno obveščena o sojenju in o posledicah izostanka; ali

(b) osumljeno ali obdolženo osebo, ki je bila o sojenju obveščena, zastopa pooblaščeni odvetnik, ki ga je imenovala osumljena ali obdolžena oseba ali država.

3. Odločba, sprejeta v skladu z odstavkom 2, se lahko izvrši zoper zadevno osumljeno ali obdolženo osebo.

4. Če države članice omogočajo sojenje brez navzočnosti osumljene ali obdolžene osebe, vendar ni mogoče izpolniti pogojev iz odstavka 2 tega člena, ker osumljene ali obdolžene osebe kljub razumnemu prizadevanju ni mogoče najti, države članice lahko določijo, da se odločba vseeno lahko izda in izvrši. Države članice v tem primeru zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe, ko so obveščene o odločitvi, zlasti v trenutku, ko so prijete, obveščene tudi o možnosti, da izpodbijajo to odločitev in da imajo pravico do novega sojenja ali drugega pravnega sredstva, v skladu s členom 9.

[…]“

13. Člen 9 navedene direktive, naslovljen „Pravica do novega sojenja“, določa:

„Če osumljene ali obdolžene osebe niso bile prisotne na svojem sojenju in pogoji iz člena 8(2) niso bili izpolnjeni, države članice zagotovijo, da imajo zadevne osebe pravico do novega sojenja ali drugega pravnega sredstva, ki omogoča, da se ponovno vsebinsko odloči o zadevi, vključno s preučitvijo novih dokazov, ter lahko privede do spremembe prvotne odločbe. V zvezi s tem države članice zagotovijo, da imajo te osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče, učinkovito sodelovati v skladu s postopki po nacionalnem pravu in uveljavljati pravice obrambe.“

14. Člen 10 navedene direktive, naslovljen „Pravna sredstva“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene in obdolžene osebe v primeru kršitev pravic iz te direktive na voljo učinkovito pravno sredstvo.

[…]“

B. Nemško pravo

15. Člen 83 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zakon o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah, v nadaljevanju: IRG) v različici, objavljeni 27. junija 1994[6], kakor je bil nazadnje spremenjen s členom 4 zakona z dne 10. decembra 2019[7], s katerim je prenesen člen 4a Okvirnega sklepa 2002/584, v odstavku 1(3) določa, da izročitev na podlagi evropskega naloga za prijetje ni dopustna, če obsojenec ni bil osebno navzoč na sojenju. V nekaterih okoliščinah, naštetih v členu 83(2), (3) in (4) IRG, je izročitev osebe, ki ni bila navzoča na sojenju, dopustna kot izjema od splošnega pravila, določenega v členu 83(1)(3).

16. Člen 83 IRG določa:

„[…]

6 BGBl. I, str. 1537.

7 BGBl. I, str. 2128.

(2) Ne glede na točko 3 odstavka 1 [člena 83] je izročitev zakonita, če

1. je bil obsojenec

(a) pravočasno

(aa) osebno povabljen na sojenje, ki se je zaključilo s sodbo, ali

(bb) dejansko kako drugače uradno obveščen o predvidenem datumu in kraju sojenja, in sicer tako, da je mogoče nedvoumno sklepati, da je bil obsojenec seznanjen z načrtovanim sojenjem; in

(b) obveščen, da se sodba lahko izreče, če se sojenja ne udeleži,

2. se obsojenec, ki je bil seznanjen s postopkom, ki poteka zoper njega in v katerem sodeluje odvetnik, izmika osebnemu vabljenju s tem, da pobegne, ali

[…]“

II. Dejansko stanje, postopek in vprašanje za predhodno odločanje

17. Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je oseba TR romunski državljan, ki je bil obsojen pred romunskimi sodišči zaradi različnih kaznivih dejanj, storjenih v Romuniji. Romunska sodišča so v tem okviru izdala tri evropske naloge za prijetje zaradi izvršitve zapornih kazni, izrečenih s tremi različnimi sodbami, ki sta jih izdali različni romunski sodišči.

18. Dva od teh nalogov za prijetje sta upoštevna za obravnavano zadevo. V zadevah, povezanih s tema nalogoma, so romunski organi osebi TR neuspešno poskušali vročiti obvestilo o postopku na prvi stopnji. V obeh primerih so jo poskušali osebno obvestiti na njenem zadnjem znanem naslovu v Romuniji. Uradni vabili na obravnavo sta bili puščeni na naslovu osebe TR in sta se v skladu z romunskim pravom po 10 dneh šteli za vročeni.

19. Čeprav oseba TR ni bila osebno povabljena, je vedela za postopka na prvi stopnji ter je v obeh zadevah izbrala, imenovala in pooblastila odvetnika, ta zagovornik po pooblastilu pa jo je nato v obeh zadevah dejansko zastopal. Oseba TR pa ni bila navzoča na sodišču in je bila obsojena v odsotnosti.

20. V obeh zadevah je bila vložena pritožba. V vsaj eni od obeh zadev je pritožbo vložil odvetnik, ki ga je oseba TR izbrala in pooblastila za zastopanje v tej zadevi na prvi stopnji. Iz elementov spisa, ki je na voljo Sodišču, okoliščine pritožb niso povsem jasne, vendar je osebo TR v obeh postopkih zastopal zagovornik po uradni dolžnosti.

21. Oseba TR je oktobra 2018 odpotovala v Nemčijo in je bila v kratkem obdobju od 29. oktobra 2018 do 30. januarja 2019 uradno prijavljena kot rezident v kraju Bad Nauheim v zvezni deželi Hessen. Glede na izjavo partnerke je nato najprej živela v Hessnu in potem približno od maja 2019 v Hamburgu, pri čemer ni mogla prijaviti svojega naslova, „ker so jo romunski organi iskali zaradi požiga“ in je bila torej ubežnik. Predložitveno sodišče je to izjavo štelo za verodostojno. [8]

22. Od odjave naslova v kraju Bad Nauheim do aretacije oseba TR ni imela uradno prijavljenega naslova. Ob aretaciji je imela pri sebi osebne dokumente, ki so pripadali drugi osebi, za katero je trdila, da je njen brat. Zakaj je imela pri sebi te osebne dokumente, ni pojasnila, in glede na informacije, ki jih je predložila policija, je oseba TR pogosto uporabljala identiteto drugega brata.

8 Glej točko III(1)(a)(2)(a)(bb), drugi oddelek, predložitvene odločbe („nach vorläufiger Bewertung glaubhafte und belastbare Angaben“).

23. Predložitveno sodišče je na podlagi teh okoliščin ugotovilo, da je oseba TR pobegnila iz Romunije in se je skrivala v Nemčiji pred sodnima odločbama, na katerih temeljita evropska naloga za prijetje, ki sta upoštevna za to zadevo.

24. Z odločbo z dne 28. maja 2020 je predložitveno sodišče ugotovilo, da so bili v primeru osebe TR izpolnjeni pogoji za izročitev iz člena 83(2)(2) IRG. Menilo je, da je oseba TR vedela za sojenji, na katerih temeljita evropska naloga za prijetje, in je zato pobegnila v Nemčijo, s čimer je preprečila, da bi ji bili osebno vročeni vabili na sodišče. Predložitveno sodišče je na podlagi informacij, ki so jih predložili romunski organi, štelo še, da je obtoženca v obeh postopkih na prvi stopnji zastopal zagovornik po pooblastilu, v obeh pritožbenih postopkih pa zagovornik po uradni dolžnosti, ki ga je imenovalo pritožbeno sodišče. Predložitveno sodišče je ugotovilo, da je izročitev osebe TR na podlagi teh dveh evropskih nalogov za prijetje v skladu z nemškimi predpisi, s katerimi se izvaja Okvirni sklep 2002/584, dopustna.

25. Predložitveno sodišče je z odločbo z dne 24. junija 2020 ugodilo predlogu osebe TR, da se ponovno preuči odločba z dne 28. maja 2020. Odvetnik osebe TR je trdil, da bi bila izročitev osebe TR brez jamstva, da bo osebi TR odobrena obnovitev postopka, v skladu s členoma 8 in 9 Direktive 2016/343 nezakonita, in je podvomil o združljivosti člena 83(2)(2) IRG z Direktivo 2016/343.

26. Predložitveno sodišče mora zdaj ugotoviti, ali naj njegova odločba z dne 28. maja 2020 obvelja ali pa je treba izročitev osebe TR razglasiti za nezakonito.

27. V teh okoliščinah je Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (višje deželno sodišče v Hamburgu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba določbe Direktive 2016/343, zlasti njenih členov 8 in 9, v okviru odločanja, ali naj neka država članica Evropske unije obsojeno osebo, ki na sojenju ni bila navzoča, zaradi kazenskega pregona preda drugi državi članici, razlagati tako, da je dopustnost predaje – zlasti v tako imenovanem primeru bega – odvisna od tega, ali država prosilka izpolnjuje pogoje, ki jih določa ta direktiva?“ [9]

28. Sodišče je 23. septembra 2020 sklenilo, da bo predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnavalo po nujnem postopku v skladu s členom 107(1) Poslovnika Sodišča.

29. Sodišče je poleg tega odločilo, da v skladu s členom 109(3) svojega poslovnika Romunijo pozove k pisni predložitvi vseh koristnih pojasnil v zvezi z obravnavano zadevo.

30. Pisna stališča v zvezi z vprašanjem za predhodno odločanje so predložili Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, Romunija in Komisija. Oseba TR, Zvezna republika Nemčija in Republika Poljska so na obravnavi 19. novembra 2020 ustno podale navedbe.

9 Čeprav je vprašanje predložitvenega sodišča oblikovano tako, kot da se nanaša na „[izročitev] zaradi kazenskega pregona“, je iz predložitvene odločbe razvidno, da se nanaša na predajo zadevne osebe zaradi izvršitve zaporne kazni in na to, ali bi bila takšna predaja v skladu z ustreznimi določbami prava Unije zakonita. Pri sklicevanju na „kazenski pregon“ („Strafverfolgung“) namesto na „izvršitev zaporne kazni“ („Strafvollstreckung“) se zdi, da gre za tipkarsko napako.

III. Analiza

A. Uvodna pojasnila

31. Čeprav se vprašanje, kot ga je oblikovalo predložitveno sodišče, nanaša na razlago Direktive 2016/343, predložitveno sodišče v resnici sprašuje, ali določbe Direktive 2016/343 oziroma, natančneje, njena člena 8 in 9 vplivajo na uporabo razlogov za fakultativno neizvršitev iz člena 4a Okvirnega sklepa 2002/584. Zato menim, da je koristno najprej obravnavati navedeni okvirni sklep in zlasti njegov člen 4a ter okoliščine, glede katerih je Sodišče ugotovilo, da mora izvršitveni sodni organ v primeru njihovega obstoja „končati postopek predaje“, preden bom analiziral Direktivo 2016/343 in nazadnje še povezavo med obema.

B. Okvirni sklep

1. Splošna pojasnila

32. Kot je Sodišče že večkrat razsodilo, sta načelo vzajemnega zaupanja med državami članicami in načelo medsebojnega priznavanja v pravu Unije temeljnega pomena, saj omogočata vzpostavitev in ohranjanje območja brez notranjih meja. Natančneje, načelo vzajemnega zaupanja zlasti v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice od vsake države zahteva, da razen v izrednih okoliščinah šteje, da vse druge države članice spoštujejo pravo Unije in še zlasti temeljne pravice, priznane s tem pravom.[10]

33. Sodišče je tako razsodilo, da načelo medsebojnega priznavanja, ki je „temeljni kamen“ pravosodnega sodelovanja, pomeni, da so države članice na podlagi člena 1(2) Okvirnega sklepa 2002/584 načeloma zavezane k izvršitvi vsakega evropskega naloga za prijetje. Izvršitveni pravosodni organ lahko izvršitev naloga zavrne samo v taksativno naštetih izjemnih primerih obvezne neizvršitve, določenih v členu 3 Okvirnega sklepa, in v primerih fakultativne neizvršitve, določenih v členih 4 in 4a Okvirnega sklepa. Poleg tega je mogoče za izvršitev evropskega naloga za prijetje postaviti samo pogoje, ki so izčrpno navedeni v členu 5 Okvirnega sklepa.[11]

2. Izrecni razlogi za neizvršitev na podlagi določb Okvirnega sklepa 2002/584

34. Kot je navedeno v točki 33 teh sklepnih predlogov, vsebuje Okvirni sklep 2002/584 tri določbe v zvezi z „razlogi za neizvršitev“ evropskega naloga za prijetje. V obravnavani zadevi se ne uporablja nobeden od razlogov za obvezno neizvršitev iz člena 3 ali za fakultativno neizvršitev iz člena 4. Upoštevna določba v tem postopku je člen 4a Okvirnega sklepa, ki vsebuje razloge za „fakultativno neizvršitev“ evropskega naloga za prijetje. Člen 4a glede evropskih nalogov za prijetje, ki so bili izdani zaradi izvršitve zaporne kazni ali ukrepa, ki vključuje odvzem prostosti, določa, da izvršitveni sodni organ „lahko“ zavrne izvršitev evropskega naloga za prijetje, če zadevna oseba ni bila osebno navzoča na sojenju, ki se je zaključilo z odločbo, razen kadar se uporablja katera od več izjem. Na podlagi teh izjem je izvršitev predaje obvezna, če je izpolnjen kateri od štirih pogojev iz člena 4a(1), od (a) do (d). Namen te spremembe glede na pravno ureditev, ki je veljala na podlagi prejšnje veljavne določbe

10 Sodba z dne 5. aprila 2016, Aranyosi in Căldăraru (C-404/15 in C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, točka 78 in navedena sodna praksa).

11 Sodba Aranyosi in Căldăraru (C-404/15 in C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, točki 79 in 80 ter navedena sodna praksa).

Unije,[12] je bil olajšati predajo.[13] Z njo je bil izvršitveni sodni organ tudi razbremenjen naloge odločanja o „ustreznosti“ zagotovila, ki ga predloži odreditveni pravosodni organ. Člen 4a Okvirnega sklepa 2002/584 torej izvršitvenemu sodnemu organu ne nalaga nobene obveznosti, da se mora vzdržati predaje osebe, če ta ni bila osebno navzoča na svojem sojenju. Izvršitvenemu sodnemu organu zgolj *dovoljuje*, da to stori, in to samo, če se ne uporabljajo izjeme od razlogov za fakultativno neizvršitev iz člena 4a. Če so izpolnjena merila za eno ali več teh izjem, mora izvršitveni sodni organ zadevno osebo predati, tudi če na svojem sojenju ni bila osebno navzoča.

3. Izvršitev dveh evropskih nalogov za prijetje je v skladu z določbami Okvirnega sklepa 2002/584 dopustna

35. V skladu z informacijami, ki jih je predstavilo predložitveno sodišče, je osebo TR v obeh postopkih na prvi stopnji zastopal zagovornik, ki si ga je oseba TR sama izbrala in ga pooblastila. Zdi se torej, da ta postopka izpolnjujeta pogoje iz člena 4a(1)(b) Okvirnega sklepa 2002/584, in če bi bila ta postopka edina upoštevna, bi bila izvršitev evropskih nalogov za prijetje obvezna.

36. Vendar je bila v obeh zadevah vložena pritožba. Iz spisa, predloženega Sodišču, ni jasno, ali bi pritožbena postopka v navedenih romunskih zadevah lahko spadala pod „sojenje, ki se je zaključilo z odločbo“, v smislu člena 4a(1) Okvirnega sklepa 2002/584, kakor ga je Sodišče razložilo v sodni praksi v zadevi Tupikas[14], in bi torej lahko bila „sodn[i] odločb[i], s kater[ima] se pravnomočno vsebinsko odloči v zadev[ah]“,[15] v smislu te sodne prakse. Če sta pritožbena postopka „sojenji, ki sta se zaključili z odločbo“, kakor to razlaga Sodišče, potem sta to tisti sojenji, ki morata izpolnjevati pogoje iz člena 4a(1), od (a) do (d), da bi bila izvršitev evropskih nalogov za prijetje obvezna. Če pritožbena postopka nista „sojenji, ki sta se zaključili z odločbo“, kar bi lahko veljalo za pritožbe, ki se nanašajo samo na pravna vprašanja, potem se zdi, da bi bila izvršitev evropskih nalogov za prijetje obvezna. Iz predložitvene odločbe ni jasno, ali bi bilo to mogoče ugotoviti na podlagi informacij, ki so jih predložili romunski odreditveni pravosodni organi.

37. Vendar je predložitveno sodišče Sodišču zadevo predstavilo tako, kot da se predložitveno sodišče sooča s položajem, v katerem je predaja osebe TR – po mnenju predložitvenega sodišča in tudi po njegovi oceni dejanskih okoliščin ter ob upoštevanju informacij v evropskih nalogih za prijetje in odgovorih romunskih organov na njegove poizvedbe – fakultativna v skladu s členom 4a Okvirnega sklepa 2002/584 in dopustna v skladu z nacionalnim pravom. Predložitveno sodišče na podlagi svoje presoje istih dejstev meni še, da je možno, da bodo osebi TR kršene pravice na podlagi Direktive 2016/343, če ji ne bo omogočeno ponovno sojenje v odreditveni državi članici (Romuniji), česar odreditveni (romunski) pravosodni organi niso želeli zagotoviti, in zato sprašuje, ali je dolžno ne uporabiti nacionalne določbe, ki nalagajo izvršitev evropskih nalogov za prijetje, da bi zavrnilo *fakultativno*[16] predajo osebe TR, če meni, da bodo njene pravice na podlagi Direktive 2016/343 zelo verjetno kršene.

12 In sicer člena 5(1) Okvirnega sklepa 2002/584 pred spremembo Okvirnega sklepa 2002/584 z Okvirnim sklepom 2009/299.

13 Glej v tem smislu uvodno izjavo 3 Okvirnega sklepa 2009/299: „Rešitve iz teh okvirnih sklepov niso zadovoljive, ko gre za primere, kjer oseba ni mogla biti obveščena o sodnem postopku. […] Okvirni sklep 2002/584/PNZ o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami […] dopušča izvršitvenemu organu, da od odreditvenega pravosodnega organa zahteva, naj z ustreznim zagotovilom zajamči, da bo oseba, za katero je izdan evropski nalog za prijetje, imela možnost zaprositi za ponovno sojenje zadeve v državi članici izdajateljici in biti navzoča pri izreku sodbe. Ustreznost takšnega zagotovila določi izvršitveni organ, zato je težko natančno vedeti, kdaj se izvršitev lahko zavrne.“

14 Sodba z dne 10. avgusta 2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, točka 81). V skladu s sodbo Sodišča Tupikas je „sojenje, ki se je zaključilo z odločbo“, v okviru postopka, ki je zajemal več stopenj, „stopnj[a], na kateri je bila izdana zadnja [odločba], če je zadevno sodišče, potem ko je preučilo dejanske in pravne okoliščine obremenilnih in razbremenilnih elementov, […] pravnomočno odločilo o krivdi te zadevne osebe […]“.

15 Prav tam, točka 83.

16 Fakultativno v skladu s členom 4a Okvirnega sklepa 2002/584.

4. Sodba Sodišča Melloni

38. Sodišče je že imelo priložnost razložiti združljivost člena 4a(1) Okvirnega sklepa 2002/584 z obveznostmi iz členov 47 in 48(2) Listine v okviru izjeme od pravila o fakultativni predaji za obsodbe v odsotnosti. V zadevi, v kateri je bila izdana sodba Melloni [17], je obsojeno osebo tako na prvi kot na pritožbeni stopnji zastopal zagovornik, ki ga je ta oseba izbrala in pooblastila. Njegova predaja s strani izvršitvenih (španskih) pravosodnih organov odreditveni državi članici (Italiji) je bila zato v skladu z določbami Okvirnega sklepa 2002/584 obvezna, ne fakultativna.

39. Čeprav je izrek sodbe Sodišča Melloni oblikovan tako, kot da zajema vsako predajo na podlagi člena 4a(1), [18] je treba sodbo razlagati tako, da se nanaša samo na tiste zadeve, v katerih je predaja – drugače kot v obravnavani zadevi – obvezna, in ne fakultativna, to pomeni na zadeve, v katerih se uporablja ena ali več izjem iz člena 4a(1), od (a) do (d). Sodbe ni mogoče razlagati tako, da zajema vsako fakultativno predajo, ki jo izvršitvena država članica lahko dovoli v skladu s svojo diskrecijsko pravico, kadar zahteve iz člena 4a(1), od (a) do (d), niso izpolnjene. To je tudi jasno razvidno iz podrobne analize Sodišča v točkah od 47 do 54 navedene sodbe.

40. Če bi predložitveno sodišče ugotovilo, da se uporablja ena od izjem iz člena 4a(1), od (a) do (d), da torej postopka, na podlagi katerih sta bila izdana evropska naloga za prijetje, izpolnjujeta postopkovna jamstva iz katere koli od teh izjem, bi se uporabljala ugotovitev iz sodbe Melloni, da je „člen 4a(1) skladen z zahtevami, ki izhajajo iz členov 47 in 48(2) Listine“. To bi vodilo do sklepa, da temeljna pravica osebe TR do poštenega sojenja, vključno z njeno pravico biti navzoča na sojenju, ni bila kršena.

41. Kot je bilo navedeno v točkah 36 in 37 teh sklepnih predlogov, ni izključeno, da se morda uporablja ena od izjem iz člena 4a(1)(a) ali (b) (čeprav to nikakor ni jasno). Ker je predložitveno sodišče svoje vprašanje oprlo na predpostavko, da izvršitev evropskih nalogov za prijetje iz obravnavane zadeve urejajo razlogi za fakultativno neizvršitev, bom izhajal iz te predpostavke.

5. Izjemni primeri, v katerih je Sodišče priznalo, da izvršitveni pravosodni organ lahko „ustavi postopek predaje, uveden z Okvirnim sklepom 2002/584“

42. Sodišče je v omejenem številu zadev v zvezi s kršitvami temeljnih pravic zadevnih oseb „pod nekaterimi pogoji“ priznalo „možnost izvršitvenega pravosodnega organa, da ustavi postopek predaje, uveden z Okvirnim sklepom 2002/584“. [19]

43. Sodišče je našlo podlago za to izjemno odstopanje od pravil Okvirnega sklepa 2002/584 v členu 1(3) tega sklepa, ki določa, da ta sklep „ne spreminja obveznosti, ki izhajajo iz spoštovanja temeljnih pravic in temeljnih pravnih načel iz člena 6 [EU]“. Sodišče je v svoji sodni praksi priznalo tudi, da je mogoče načeli medsebojnega priznavanja in vzajemnega zaupanja v izjemnih okoliščinah omejiti. [20]

17 Sodba z dne 26. februarja 2013 (C-399/11, EU:C:2013:107).

18 Točka 2 izreka določa, da je „[č]len 4a(1) […] skladen z zahtevami, ki izhajajo iz členov 47 in 48(2) Listine […]“.

19 Sodbe z dne 5. aprila 2016, Aranyosi in Căldăraru (C-404/15 in C-659/15 PPU, EU:C:2016:198); z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 44), in z dne 25. julija 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Razmere v zaporu na Madžarskem) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, točka 57). Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Camposa Sánchez-Bordone v zadevi Openbaar Ministerie (Neodvisnost odreditvenega pravosodnega organa) (C-354/20 PPU in C-412/20 PPU, EU:C:2020:925, točke 39, 40 in 44).

20 Glej v tem smislu mnenje 2/13 (Pristop Evropske unije k EKČP) z dne 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, točka 191 in navedena sodna praksa).

44. V nasprotju s tem je Sodišče poudarilo, da se lahko izvajanje mehanizma evropskega naloga za prijetje, kot je navedeno v uvodni izjavi 10 Okvirnega sklepa 2002/584, ustavi samo v primeru resnih in nenehnih kršitev načel iz člena 2 PEU s strani ene od držav članic v skladu s postopkom iz člena 7 PEU. [21]

45. Na tej podlagi je Sodišče določilo nekatere standarde za preizkus, ki ga mora opraviti izvršitveni sodni organ, kadar se sooča s tveganjem, da bi odreditvena država članica lahko kršila temeljne pravice zadevne osebe, če bi ji bila ta predana. V okviru morebitne kršitve prepovedi nečloveškega ali ponižujočega ravnanja iz člena 4 Listine s strani odreditvene države članice ti standardi določajo, da mora izvršitveni sodni organ, če obstajajo „objektivni, zanesljivi, natančni in ustrezno posodobljeni podatki“, ki potrjujejo obstoj pomanjkljivosti, opraviti podrobnejšo preiskavo ter nato „konkretno in natančno preveriti, ali obstajajo resni in utemeljeni razlogi za prepričanje,“ da bo zadevna oseba izpostavljena *resnični nevarnosti*, da ji bo kršena ta temeljna pravica. [22] V tem primeru mora izvršitveni pravosodni organ od odreditvenega pravosodnega organa „zahtevati predložitev dodatnih informacij“ in odložiti odločitev o predaji, dokler ne pridobi „dodatnih informacij, ki omogočajo izključitev take nevarnosti“. Če te nevarnosti ni mogoče izključiti v razumnem roku, mora izvršitveni pravosodni organ odločiti, „ali je treba postopek predaje ustaviti“. [23]

46. Nevarnost kršitve temeljne pravice se mora ugotavljati v vsakem primeru posebej. V zvezi z morebitno kršitvijo prepovedi nečloveškega ali ponižujočega ravnanja je Sodišče v sodbi Generalstaatsanwaltschaft razsodilo, da je treba v ta namen preučiti „samo pogoje prestajanja zapora v zaporih, za katere je […] verjetno, da bo v njih [zadevna oseba] zaprta“, ter preveriti „zgolj konkretne in natančne pogoje prestajanja zapora zadevne osebe, ki so upoštevni za ugotovitev, ali zanjo obstaja dejanska nevarnost nečloveškega ali ponižujočega ravnanja“. [24]

47. V okviru morebitne kršitve pravice do poštenega sojenja je Sodišče v sodbi Minister for Justice and Equality [25] v bistvu uporabilo isti standard kot v sodbi Aranyosi in Căldăraru [26], potem ko je ugotovilo, da resnična nevarnost kršitve temeljne pravice do neodvisnega sodišča in s tem „bistvene vsebine temeljne pravice do poštenega sojenja“, kot je zagotovljena v členu 47(2) Listine, tako kot resnična nevarnost kršitve člena 4 Listine, izvršitvenemu sodnemu organu lahko dovoljuje, da na podlagi člena 1(3) Okvirnega sklepa 2002/584 izjemoma ne izvrši evropskega naloga za prijetje. [27]

21 Sodbi z dne 5. aprila 2016, Aranyosi in Căldăraru (C-404/15 in C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, točka 81), in z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 70).

22 Sodbi z dne 5. aprila 2016, Aranyosi in Căldăraru (C-404/15 in C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, izrek, točka 104), v zvezi s kršitvijo člena 4 Listine zaradi nečloveškega ali ponižujočega ravnanja zaradi razmer v romunskih in madžarskih zaporih, in z dne 25. julija 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Razmere v zaporu na Madžarskem) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, točki 60 in 62).

23 Sodba z dne 5. aprila 2016, Aranyosi in Căldăraru (C-404/15 in C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, izrek, točka 104).

24 Sodba z dne 25. julija 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Razmere v zaporu na Madžarskem) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, izrek, druga in tretja alinea).

25 Sodba z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

26 Standard, ki je bil izražen v sodbi Minister for Justice and Equality, zahteva „objektivn[e], natančn[e], zanesljiv[e] in ustrezno posodobljen[e] element[e]“, medtem ko standard, izražen v sodbi Aranyosi in Căldăraru, zahteva „dokaze“, ki dosegajo ta standard. Indici o kršitvi temeljne pravice so bili v sodbi Aranyosi in Căldăraru prepričljivejši kot v sodbi Minister for Justice and Equality, saj je v prvem primeru šlo za sodbi ESČP, v katerih je bila ugotovljena kršitev člena 3 EKČP, v drugem pa za obrazloženi predlog Komisije, v katerem je bila ugotovljena kršitev neodvisnosti sodstva na Poljskem.

27 Glej obširno analizo v točkah od 47 do 59 sodbe z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

48. Skupni vidiki te sodne prakse so torej, prvič, obstoj zunanjih „dokazov“ ali „elementov“ – ki morajo biti „objektivni[…], natančni[…], zanesljivi[…] in ustrezno posodobljeni[…]“ ter ki so bili v zadevah v zvezi s členom 4 Listine v obliki sodnih odločb, ki jih je sprejelo ESČP, v zadevi v zvezi s členom 47(2) Listine pa v obliki obrazloženega predloga Komisije[28] – ki morajo dokazati „pomanjkljivosti“, zaradi katerih se lahko pojavi resnična nevarnost kršitve zadevne temeljne pravice, ter drugič, ugotavljanje za vsak primer posebej, da za zadevno osebo, če bo izvedena predaja, glede na njene posebne okoliščine obstaja resnična nevarnost, da bo kršena njena temeljna pravica.

C. Vsebina temeljne pravice biti navzoč na sojenju, kot jo zagotavljata člen 47(2) Listine in člen 6(1) EKČP

49. Člen 47 Listine je naslovljen „Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča“. Ta člen v drugem odstavku določa, da ima „[v]sakdo […] pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče“. V Pojasnilih k Listini o temeljnih pravicah[29] je pojasnjeno, da člen 47, drugi odstavek, Listine ustreza členu 6(1) EKČP, ki se nanaša na pravico do poštenega sojenja.[30] Člen 52 Listine, naslovljen „Obseg pravic in načel ter njihova razlaga“, v členu 3 določa, da „[k]olikor ta listina vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z [EKČP], sta vsebina in obseg teh pravic enaka kot vsebina in obseg pravic, ki ju določa navedena konvencija. Ta določba ne preprečuje širšega varstva po pravu Unije.“

50. Pravica biti navzoč na sojenju je del bistvene vsebine temeljne pravice do poštenega sojenja. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča in ESČP se obtoženec lahko odreče pravici biti navzoč na sojenju, bodisi izrecno bodisi implicitno s svojim ravnanjem,[31] na primer tako, da se skuša izogniti sojenju. Kot je pojasnilo ESČP, „gre za odrekanje sodnega varstva, kadar oseba, ki je obsojena *in abstentia*, pozneje ne more doseči, da bi pravosodni organ po tem, ko bi jo zaslišal, ponovno odločil o dejanski in pravni utemeljenosti obtožbe, če ni dokazano, da se je *odrekla svoji pravici biti navzoča in se braniti* […] ali da se je *nameravala izogniti roki pravice*“.[32]

51. ESČP je navedlo še, da če osebi, ki je bila obsojena v odsotnosti, ni bilo vročeno uradno obvestilo, se postavlja vprašanje, ali je mogoče šteti, da je bila oseba dovolj seznanjena s tožbo in sojenjem, da se je lahko odločila odreči se pravici biti navzoča na sojenju ali izogniti se sojenju, in je razsodilo, da lahko „nekatera dokazana dejstva […] nedvoumno dokazujejo, da obtoženec ve, da proti njemu poteka kazenski postopek, in je seznanjen z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremeni, ter da nima namena sodelovati na sojenju ali da se namerava izogniti pregonu“.[33]

28 Obrazloženi predlog Komisije z dne 20. decembra 2017, predložen v skladu s členom 7(1) Pogodbe o Evropski uniji v zvezi s pravno državo na Poljskem (COM(2017) 835 final).

29 UL 2007, C 303, str. 17.

30 Glej v tem smislu tudi sodbo z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti pravosodnega sistema) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 33), in točko 48 mojih sklepnih predlogov v tej zadevi.

31 Glej sodbi z dne 26. februarja 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, točka 49), in z dne 13. februarja 2020, Spetsializirana prokuratura (C-688/18, EU:C:2020:94, točka 37); ESČP, 1. marec 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 86) („[n]e besedilo ne namen člena 6 Konvencije ne preprečujeta, da se oseba prostovoljno, izrecno ali molče odreče jamstvom poštenega sojenja); glej v istem smislu tudi ESČP, 30. november 2000, Kwiatkowska proti Italiji (CE:ECHR:2000:1130DEC005286899).

32 ESČP, 1. marec 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 82) (moj poudarek).

33 ESČP, 1. marec 2006, Sejdovic proti Italiji (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točki 98 in 99). V sodbi ESČP z dne 26. januarja 2017, Lena Atanasova proti Bolgariji, CE:ECHR:2017:0126JUD005200907, točka 52, je ESČP odločilo, da se je obtoženka odrekla pravici biti navzoča na sojenju, ki je zagotovljena s členom 6(1) EKČP, v okoliščinah, v katerih je bila oseba ustrezno obveščena o obstoju kazenskega postopka in o obtožbah, ki jo bremenijo, ter je potrdila dejstva in izjavila, da se je pripravljena pogajati o pogojih svoje obsodilne kazenske sodbe, nato pa je zapustila bivališče na naslovu, ki ga je pred tem navedla organom oblasti, ne da bi sporočila spremembo naslova, medtem ko so organi oblasti vložili razumen trud v to, da bi ji zagotovili navzočnost na sojenju.

52. Vendar se ta sodna praksa ESČP nanaša na zadeve na prvi stopnji. Glede pritožbenih zadev pa je zaščita pravice biti navzoč na sojenju veliko bolj omejena. Sodna praksa ESČP namreč razločuje med položaji, v katerih se pritožbeni postopek nanaša samo na pravna vprašanja, in položaji, v katerih lahko pritožbeno sodišče preuči tako dejanska kot pravna vprašanja ter polno presodi o vprašanju krivde ali nedolžnosti. V prvem primeru so obveznosti iz člena 6 EKČP lahko izpolnjene, tudi če pritožnik nima priložnosti podati ustno izjavo, če je bila na prvi stopnji izvedena javna obravnava.[34] V drugem primeru in zlasti takrat, ko je pritožbeno sodišče pozvano, naj zviša kazen, je bolj verjetno, da bo navzočnost obtoženca nujna.[35]

53. Dejstva, kakor so opisana v predložitveni odločbi, ne vsebujejo podrobnosti o vrsti pritožbenih postopkov v zadevah, ki se nanašajo na osebo TR. Zato ni jasno, po katerem standardu bi bilo treba presojati o njeni pravici biti navzoča na teh sojenjih ter o ustreznosti prizadevanj romunskih organov, da bi ji vročili pozive na sodišče v teh pritožbenih postopkih, za namene temeljne pravice osebe TR biti navzoča na sojenju, kot je zagotovljena s členom 47(2) Listine in členom 6(1) EKČP.

54. Vendar pa dejstva, kakor so bila predstavljena v predložitveni odločbi, jasno podpirajo ugotovitev predložitvenega sodišča, da je oseba TR namenoma pobegnila pred sojenji, tako v postopkih na prvi stopnji kot na pritožbeni stopnji, in da se je izogibala aretaciji. Videti je tudi, da je bila oseba TR seznanjena s tem, da so zoper njo sprožen postopki, ter z bistvom in vzroki obtožb, ki so jo bremenile. V primeru takega sklepa, ki ga mora sprejeti predložitveno sodišče, temeljna pravica osebe TR do navzočnosti na sojenju, kakor je zagotovljena s členom 47(2) Listine, ne bi bila kršena zaradi obsodbe v odsotnosti, potrjene na pritožbeni stopnji, in zaradi poznejše zavrnitve s strani odreditvene države članice, da bi ji zagotovila ponovno sojenje.

55. Ker se glede na dejansko stanje, kot je predstavljeno v predložitveni odločbi, zdi, da ni bila kršena nobena temeljna pravica, se vprašanje, ali lahko izvršitveni sodni organ „ustavi postopek predaje“ v skladu s sodno prakso Sodišča iz sodb Aranyosi in Căldăraru, Generalstaatsanwaltschaft in Minister for Justice and Equality, ne postavlja.

56. Treba pa je presoditi, ali varstvo, ki ga Direktiva 2016/343 zagotavlja poleg tistega, kar je zagotovljeno s členom 47(2) Listine in členom 6(1) EKČP, omejuje diskrecijsko pravico izvršitvene države članice pri izvajanju razlogov za fakultativno neizvršitev iz člena 4a Okvirnega sklepa 2002/584.

D. Status dodatnih jamstev glede pravice biti navzoč na sojenju, ki jih vsebuje Direktiva 2016/343

57. V skladu z uvodno izjavo 9 Direktive 2016/343 je njen namen okrepiti pravico do poštenega sojenja z določitvijo skupnih minimalnih pravil med drugim glede pravice biti navzoč na sojenju. Z določitvijo skupnih minimalnih pravil o varstvu procesnih pravic osumljenih in obdolženih oseb je namen te direktive okrepiti zaupanje držav članic v kazenskopravne sisteme drugih držav članic in tako olajšati medsebojno priznavanje odločb v kazenskih zadevah.[36]

58. Kar zadeva pravico biti navzoč na sojenju, iz zgradbe Direktive 2016/343 in pravnih sredstev, ki jih ta določa, jasno izhaja, da je naslovljena na državo članico, v kateri poteka ali je potekalo sojenje. Samo ta država članica lahko odobri pravno sredstvo, ki je navedeno v členu 9: novo sojenje.

59. Nasprotno je člen 4a Okvirnega sklepa 2002/584, logično, naslovljen na države članice, *ki niso* tista država članica, v kateri je potekalo sojenje in v kateri je bila zadevna oseba obsojena. Samo te države članice lahko predajo zadevno osebo državi članici, v kateri je bila ta oseba obsojena.

34 ESČP, 22. februar 1984, Sutter proti Švici (CE:ECHR:1984:0222JUD000820978, točka 30).

35 ESČP, 6. julij 2004, Dondarini proti San Marinu (CE:ECHR:2004:0706JUD005054599, točka 27).

36 Uvodna izjava 10 Direktive 2016/343.

60. Ne le, da imata Okvirni sklep 2002/584 in Direktiva 2016/343 različne naslovnike, urejata tudi druga področja.

61. Kot je poudarilo predložitveno sodišče, je dejansko stvarno področje uporabe Direktive 2016/343, kolikor je za to zadevo pomembno, omejeno na minimalne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati države članice pri sojenjih v odsotnosti. Razširitev področja uporabe Direktive 2016/343 na postopek izročitve ali predaje bi bilo treba utemeljiti. Skladnost z minimalnimi pravili, ki se uporabljajo za nacionalne postopke, ni predmet preverjanja v postopku izročitve ali predaje, ki poteka v drugi državi članici: tak postopek že po svoji naravi pogosto poteka pod časovnim pritiskom, ki ga povzroči morebitno pridržanje zadevne osebe, in v naravnih mejah zmožnosti izvršitvenega sodnega organa, da preveri združljivost določb drugega pravnega sistema, ki so pogosto napisane v tujem jeziku, s standardi prava Unije, ki se uporabljajo. Tak preizkus bi presegal okvir postopka izročitve in bi nasprotoval načelu medsebojnega priznavanja, ki je temeljni kamen pravosodnega sodelovanja. V okviru pravne ureditve izročitve mora biti preizkus zato nujno selektiven.

62. Kot je navedeno v predložitveni odločbi, uporabe Direktive 2016/343, ki bi omejevala diskrecijsko pravico izvršitvene države članice pri izvajanju člena 4a Okvirnega sklepa 2002/584, ne podpira niti zgodovina njenega nastanka. Kot navaja predložitveno sodišče v predložitveni odločbi, je iz zapisnika zasedanja Usklajevalnega odbora za področje policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah (glej dokument Sveta 12955/14 z dne 9. septembra 2014, str. 2 in naslednje) razvidno, da se je Komisija izrekla za približanje zahtev iz Direktive 2016/343 in iz pravne ureditve izročitve v obliki člena 4a Okvirnega sklepa 2002/584, saj naj bi šlo kljub različnim področjem urejanja posameznega sklopa predpisov v obeh primerih za minimalne zahteve, ki jih mora izpolnjevati nacionalni kazenski postopek na ozemlju Unije, in naj bi bili zato ureditvi neločljivo povezani:

„Po mnenju Komisije so pravila, ki se uporabljajo, kadar oseba ni navzoča na svojem sojenju, neločljivo povezana s pravico te osebe biti navzoča na sojenju. Ta pravica in merila za sojenje osumljencem ali obtožencem v njihovi odsotnosti sta dve strani istega kovanca“ (str. 3).

63. Vendar Komisiji tega predloga ni uspelo uveljaviti, saj so se predstavniki držav članic sklicevali na različna področja in cilje urejanja ter so zato soglasno zavrnili razširitev osnutka direktive na pravno ureditev izročitve:

„ Opozorjeno je bilo, da je bil Okvirni sklep sprejet v drugem pravnem okviru (s postopkom glasovanja s soglasjem) in da ima drugačen cilj kot ta osnutek direktive (medsebojno priznavanje proti določitvi minimalnih pravil). Zato ne bi bilo zaželeno, da bi se besedilo Okvirnega sklepa preneslo v osnutek direktive.“ (str. 2)

64. Opozoriti je treba, da ima *temeljna* pravica biti navzoč na sojenju v skladu s členom 47(2) Listine in členom 6(1) EKČP, kot sta jo opredelila Sodišče in ESČP, bistveno ožji obseg kot pravica biti navzoč na sojenju v skladu s členom 8 Direktive 2016/343. Izvršitveni sodni organ lahko ustavitev postopka predaje upraviči le z nevarnostjo kršitve ožje temeljne pravice biti navzoč na sojenju, ne pa tudi kršitve te pravice v njenem razširjenem obsegu, kot je opredeljen z Direktivo.

65. Medtem ko kršitev temeljne pravice do poštenega sojenja, vključno s kršitvijo temeljne pravice biti navzoč na sojenju, kot jo razlaga ESČP, lahko upraviči „ustavitev postopka predaje“, nevarnost ali celo vedenje, da druga država članica morda ne izpolnjuje v celoti vseh vidikov Direktive 2016/343, po mojem mnenju sama po sebi ne upravičujeta ustavitve postopka predaje. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča omejitve načela vzajemnega zaupanja razlagati ozko. [37]

37 Glej v zvezi s tem moje sklepne predloge v zadevi Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti pravosodnega sistema) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:517, točka 73), in sodbo z dne 26. aprila 2018, Donnellan (C-34/17, EU:C:2018:282, točka 50 in navedena sodna praksa).

66. V primeru, da ima izvršitvena država članica diskrecijsko pravico na podlagi člena 4a Okvirnega sklepa 2002/584, bi rekel, da taka znana ali možna neskladnost z neko direktivo na strani odreditvene države članice z vidika prava Unije ne omejuje diskrecijske pravice izvršitvene države članice, da izvrši evropski nalog za prijetje.

67. Pravno sredstvo, ki ga ima na voljo zadevna oseba, če je njena pravica biti navzoča na sojenju v skladu z Direktivo 2016/343 kršena na način, ki ne pomeni tudi kršitve temeljne pravice do poštenega sojenja, kot je določena v členu 47(2) Listine, je novo sojenje v državi članici, v kateri je bila obsojena v odsotnosti. To je pravno sredstvo iz člena 9 Direktive 2016/343.

68. To ne pomeni, da izvršitvena država članica, če se tako odloči, ne more upoštevati tega, ali so osebam, ki so bile obsojene v odsotnosti, v odreditveni državi članici zagotovljene vse pravice, ki jih imajo na podlagi Direktive 2016/343. To pomeni le, da spada tako upoštevanje, če ni bila kršena nobena *temeljna* pravica, varovana z Direktivo 2016/343, v okvir diskrecijske pravice te države članice.

IV. Predlog

69. Ob upoštevanju navedenega menim, da bi moralo Sodišče na vprašanje, ki ga je postavilo Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (višje deželno sodišče v Hamburgu), odgovoriti:

Če ne obstaja resnična nevarnost kršitve temeljne pravice do poštenega sojenja, člena 8 in 9 Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku ne omejujeta diskrecijske pravice izvršitvene države članice pri izvajanju pravil v zvezi s fakultativno neizvršitvijo evropskega naloga za prijetje na podlagi člena 4a Okvirnega sklepa Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami, kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom Sveta 2009/299/PNZ z dne 26. februarja 2009.